

Virsraksts: Valsts noslēpuma statusa piešķiršanas procesa atklātība

Tēze: Likuma „Par valsts noslēpumu” 4.panta ceturtā daļa noteic, ka ir aizliegta informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstā iekļautās slepenās informācijas un objektu statusa un apjoma patvaļīga paplašināšana. Tādēļ nav pamata atzīt, ka informācija par to, kura amatpersona, kad un uz kāda pamata ir piešķīrusi informācijai valsts noslēpuma statusu, arī ir valsts noslēpums.

Tēze: Ministru kabineta 2004.gada 6.janvāra noteikumu Nr.21 „Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi” 53.punkts paredz, ka informācijas pieprasītājam sniedzams atteikuma pamatojums. Lai informācijas pieprasītājs varētu efektīvi izmantot apstrīdēšanas tiesības, tam ir jādara zināms, kad un uz kādu tiesību normu pamata un kāda institūcija ir noteikusi informācijai valsts noslēpuma statusu. Tikai tā informācijas pieprasītājs var gūt pārliecību, ka iestādes rīcība nav bijusi patvaļīga un ka pieprasītā informācija ietverta valsts noslēpuma objektu sarakstā, kā arī sagatavot argumentētu sūdzību augstākai iestādei.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2011.gada 25.janvāra
SPRIEDUMS
Lieta Nr. A42730208
SKA – 166/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senatore D.Mīta
senatore R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *L.L.* pieteikuma par Valsts kancelejas rīcību, nesniedzot prasīto informāciju, sakarā ar *L.L.* kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 1.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs *L.L.* lūdza Valsts kanceleju izsniegt visu Ministru kabineta vai Ministru prezidenta rīkojumu, kuri izdoti no 2002.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.augustam par konkrēta finanšu resursu apjoma piešķiršanu Valsts prezidenta kancelejai no Aizsardzības ministrijas budžeta līdzekļiem, kopijas. Ja šādi dati ir atzīti par ierobežotas pieejamības informāciju, pieteicējs lūdza par katru šādu gadījumu sniegt informāciju, kura amatpersona, kad un uz kāda pamata pieņēmusi lēmumu par ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšanu konkrētajiem datiem.

[2] Valsts kanceleja ar 2008.gada 9.oktobra vēstuli atteica pieteicējam sniegt konkrētu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem, jo to liedz likuma „Par valsts noslēpumu” 9.panta pirmā daļa un 12.panta sestā daļa.

[3] Pieteicējs iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā, lūdzot uzlikt pienākumu sniegt atbildi uz iesniegumu pēc būtības.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 1.oktobra spriedumu pieteikums par Valsts kancelejas faktisko rīcību noraidīts. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Rīkojumiem par finansējuma piešķiršanu ir piešķirts valsts noslēpuma statuss. Pieeja tiem ir tikai personām, kurām ir speciāla atļauja darbam ar valsts noslēpumu (likuma „Par valsts noslēpumu” 9.pants). Atteikumu izsniegt valsts noslēpumu saturošu informāciju var apstrīdēt Satversmes aizsardzības birojā, kura lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams.

[4.2] Lēmumi, kas piešķir valsts noslēpuma statusu, vienlaicīgi satur arī informāciju par valsts noslēpuma esamību un daļēji var atklāt arī tā saturu, tādēļ šādu lēmumu izsniegšana ir pielīdzināma ar valsts noslēpumu aizsargātās informācijas izsniegšanai.

[4.3] Tiesa var pārbaudīt, vai iestādes sniegtā informācija par to, ka informācijai ir piešķirts valsts noslēpuma statuss, ir patiesa. Šajā lietā tas nav nepieciešams, jo pieteicējs neapšaubā, ka pieprasītajai informācijai ir valsts noslēpuma statuss.

[5] Pieteicējs iesniedzis kasācijas sūdzību. Pieteicējs uzskata, ka tiesa nepareizi interpretējusi likuma „Par valsts noslēpumu” normas, tostarp 4.pantu, atzīstot, ka valsts noslēpums ir arī lēmumi, ar kuriem valsts noslēpumam piešķirts attiecīgais statuss. Pieteicējs piekritis lietas izskatīšanai rakstveida procesā.

[6] Valsts kanceleja sniegusi paskaidrojumu, kurā norāda, ka spriedums ir pareizs. Lēmumi, ar kuriem informācijai piešķirts valsts noslēpuma statuss, nav atklājami, jo ir valsts noslēpums saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 2.panta trešo daļu.

Motīvu daļa

[7] Informācijas atklātības likuma 15.panta pirmā daļa noteic, ka iestādes izdoto administratīvo aktu par atteikumu sniegt informāciju vai izpildīt informācijas pieprasījumu, kā arī faktisko rīcību, kas izpaudusies kā informācijas nesniegšana vai nepienācīga sniegšana, var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Izskatāmajā gadījumā pieteicējam ar Valsts kancelejas direktores 2008.gada 9.oktobra vēstuli atteica sniegt konkrētu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem. Tātad pieteicējam tika atteikts sniegt prasīto informāciju. Secīgi lieta administratīvajā tiesā skatāma kā par iestādes izdotu administratīvo aktu, jo iestāde pieteicējam atteikusi sniegt informāciju. Ja iestāde neatbildētu uz pieteicēja informācijas pieprasījumu, tad lieta būtu skatāma kā par iestādes faktisko rīcību.

[8] Vienlaikus lietā izšķirams strīds, vai informācija par to, kura amatpersona, kad un uz kāda pamata ir piešķirusi informācijai ierobežotas pieejamības statusu, ir vispārpieejama informācija vai pielīdzināma valsts noslēpumam.

[9] Saskaņā ar likuma „Par valsts noslēpumu” 2.panta pirmo daļu valsts noslēpums ir tāda informācija, kura iekļauta Ministru kabineta apstiprinātā sarakstā.

Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumos Nr.887 „Valsts noslēpuma objektu saraksts” nav norādīts, ka informācija par to, kura amatpersona, kad un uz kāda pamata ir piešķīrusi informācijai valsts noslēpuma statusu, ir valsts noslēpums. Likuma „Par valsts noslēpumu” 4.panta ceturajā daļā noteic, ka ir aizliegta informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstā iekļautās slepenās informācijas un objektu statusa un apjoma patvaļīga paplašināšana. Tādēļ nav pamata atzīt, ka informācija par to, kura amatpersona, kad un uz kāda pamata ir piešķīrusi informācijai valsts noslēpuma statusu, arī ir valsts noslēpums.

[10] Nav arī pamata paplašināt valsts noslēpuma saturu uz klasificēšanas lēmumiem. Pirmkārt, Satversmes tiesa atzinusi, ka personas tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo, un ka ikviens ierobežojums iegūt informāciju iztulkojams iespējami šauri (*sk. Satversmes tiesas 1999.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.04-02(99) 2.punktu*).

Otrkārt, saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 6.janvāra noteikumu Nr.21 „Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi” 53.punktu atteikumu izsniegt informāciju, pamatojot to ar pieprasīto ziņu piederību valsts noslēpumam, informācijas pieprasītājs, ja tas nepiekrīt atteikuma pamatojumam, var apstrīdēt institūcijas vadītājam. Institūcijas vadītāja atteikumu izsniegt informāciju, kurai piešķirts valsts noslēpuma statuss, informācijas pieprasītājs var apstrīdēt Satversmes aizsardzības biroja direktoram. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu var apstrīdēt likumā „Par valsts noslēpumu” noteiktajā kārtībā. 53.punkts paredz, ka informācijas pieprasītājam sniedzams atteikuma pamatojums. Senāta ieskatā, lai informācijas pieprasītājs varētu efektīvi izmantot apstrīdēšanas tiesības, tam ir jādara zināms, kad un uz kādu tiesību normu pamata un kāda institūcija ir noteikusi informācijai valsts noslēpuma statusu. Tikai tā informācijas pieprasītājs var gūt pārliecību, ka iestādes rīcība nav bijusi patvaļīga un ka pieprasītā informācija ietverta valsts noslēpuma objektu sarakstā, kā arī sagatavot argumentētu sūdzību augstākai iestādei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 1.oktobra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	(<i>paraksts</i>)	J.Neimanis
Senatore	(<i>paraksts</i>)	D.Mita
Senatore	(<i>paraksts</i>)	R.Vīduša